

PRACE DROBNE

Nowa Biblioteka
nr 2 (17), 2015

Aleksandra Janiak

Koło Naukowe Bibliotekoznawców
Katedra Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej
Uniwersytet Łódzki
Opiekun: dr Zbigniew Gruszka
e-mail: ajaniak@onet.eu

Alicja Januszkiewicz

Koło Naukowe Bibliotekoznawców
Katedra Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej
Uniwersytet Łódzki
Opiekun: dr Zbigniew Gruszka
e-mail: januszkiewicz.a@interia.pl

DLACZEGO W CZESKICH BIBLIOTEKACH NIE „SZUKA SIĘ” KSIĄŻEK? OBSERWACJE I DOŚWIADCZENIA ZDOBYTE PODCZAS POBYTU NA STYPENDIUM W RAMACH PROGRAMU ERASMUS

ABSTRAKT:

W artykule opisano wybrane biblioteki na terenie regionu morawsko-śląskiego Czeskiej Republiki (Opawa, Ostrava, Karvina) oraz zwrócono uwagę na drobne, aczkolwiek istotne różnice pomiędzy nimi. Przybliżono także sylwetki tamtejszych bibliotekarzy oraz sposób ich pracy, umieszczono informacje o zarządzaniu wizerunkiem czeskich bibliotek, sposobach promocji książki oraz propagowaniu czytelnictwa. Doświadczenie zdobyte podczas pobytu na stypendium w ramach programu Erasmus pozwoliło wzbogacić artykuł o własne spostrzeżenia oraz refleksje.

SŁOWA KLUCZOWE:

Czechy. Czeskie biblioteki. Erasmus. Guerilla Readers. Marketing biblioteczny. Promocja. Stereotyp. Zawód bibliotekarza.

W ramach programu Erasmus, polskie uczelnie oferują studentom wyjazdy do bardzo zróżnicowanych krajów – od tych zimniejszych, jak Islandia, Norwegia czy Szwecja, aż po te najcieplejsze: Portugalia, Hiszpania czy Włochy. Gdzieś na skali pomiędzy nimi znajdują się kraje reprezentujące klimat umiarkowany – do takich zaliczają się np. Czechy. Niecałe 400 km od centrum Polski mieści się Opawa (Opava) – małe, malownicze miasteczko, położone niedaleko naszej południowo-wschodniej granicy, zamieszkane przez ok. 57 000 osób. Mieszkańcy tego miasta sami przyznają, że żyje ono głównie dzięki studentom czeskiego Uniwersytetu Śląskiego (Slezská Universita), gdyż to właśnie studenci odpowiedzialni są za większość akcji organizowanych podczas roku akademickiego, takich jak np. juwenalia studenckie – Majales, bal uniwersytecki dla studentów i wykładowców, kameralne koncerty czy kabarety.

W przedłożonym artykule podjęto tematykę współpracy polskich bibliotek z czeskimi, promocji tychże instytucji oraz wizerunku bibliotekarza. Tekst został opracowany na podstawie doświadczeń zdobytych podczas pobytu studenckiego w Czechach w ramach programu Erasmus – w okresie od lutego do czerwca 2014 r. Autorki odbywały wówczas część swoich studiów na Uniwersytecie Śląskim w Opawie. Podczas zajęć dydaktycznych z zakresu takich przedmiotów, jak: Library management (Metody zarządzania biblioteką), Library functions (Funkcje bibliotek w społeczeństwie) oraz Organisation of public libraries (Organizacja bibliotek publicznych), miałyśmy możliwość odwiedzić omówione w artykule biblioteki: Bibliotekę Uniwersytetu Śląskiego w Opawie, Morawsko-Śląską Bibliotekę Naukową w Ostrawie i Bibliotekę Regionalną w Karwinie. Pierwsze wizyty w tychże instytucjach odbyły się w grupach ćwiczeniowych wraz z prowadzącymi zajęcia, natomiast w celu zdobycia dalszych informacji, udawałyśmy się do nich już indywidualnie. Co więcej, w czerwcu 2014 r. odbyłyśmy w Opawie praktyki studenckie w bibliotece uniwersyteckiej, co umożliwiło nam jeszcze dokładniej zapoznać się z organizacją i funkcjonowaniem tej jednostki oraz pracą zatrudnionych w niej bibliotekarzy. Ponadto, przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród polskich i czeskich studentów, pozwalające zorientować się, czy funkcjonuje stereotyp bibliotekarza, a jeśli tak, to jakimi cechami charakteryzuje się ten „podający książki” pracownik. Doświadczenia zdobyte w Czechach uzupełnione zostały analizą stron internetowych analizowanych bibliotek i wybranej literatury przedmiotu.

Aby rozwinąć temat wizerunku bibliotekarza w Polsce i Czechach, należało się wcześniej zapoznać ze statystykami czytelnictwa w obydwu tych krajach. Zgodnie z badaniami przeprowadzonymi w 2012 r. przez Bibliotekę Narodową w Warszawie, na 3 000 respondentów objętych badaniem do kontaktu z książką przyznało się zaledwie 39% ankietowanych

Polaków [1, s. 1]. Znacznie lepiej w analogicznych badaniach wypadają Czesi. Według udostępnionych w 2013 r. badań Czeskiej Biblioteki Narodowej, przeprowadzonych na grupie 1 584 osób, czytanie deklaruje aż 84% respondentów [2, s. 5]. Biblioteki odwiedza w Czechach 32% ankietowanych, zaś 48% z nich kupuje książki. Jako czynnik, który hamuje chęć kupna książek, Czesi wskazali ich zbyt wysokie ceny.

Biblioteki regionu morawsko-śląskiego

Pierwszą biblioteką na terenie Czech, którą miałyśmy okazję poznać, była Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Opawie (Univerzitní knihovna – Slezská univerzita v Opavě). Choć jest to główna biblioteka tej uczelni, w porównaniu do np. Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego zdaje się przypominać jedną z jej agend. Za pomocą systemu Clavius skatalogowano w opawskiej bibliotece ponad 104 000 różnych tytułów, ok. 3 600 dokumentów elektronicznych (w tym materiałów cyfrowych) i ok. 20 700 e-booków. Codzienne funkcjonowanie tej księżnicy udało się nam poznać dzięki odbyciu studenckich praktyk zawodowych – standardowe czynności, jak udostępnianie zbiorów, gromadzenie czy przechowywanie, są zbliżone do aktywności realizowanych w polskich bibliotekach. Choć zatrudnionych jest tam niewiele osób, ich sumienna i systematyczna praca nie powoduje żadnych opóźnień ani utrudnień w korzystaniu z biblioteki. Instytucja dla użytkowników czynna jest w dni robocze w godzinach 9:00-16:00 (w poniedziałki 13:00-18:00), jednak pracowników często można w niej spotkać przed lub po godzinach pracy biblioteki.

Kolejną odwiedzoną przez nas biblioteka – Morawsko-Śląska Biblioteka Naukowa (Moravskoslezská vědecká knihovna) – znajduje się w Ostrawie, oddalonej od Opawy o niespełna 40 km. Księgozbiór tej powstałej w 1951 r. wojewódzkiej placówki liczy ponad milion woluminów. Bibliotekarze korzystają z systemu Aleph, a ich działalność wspiera rozwój ponad 400 bibliotek publicznych w regionie [5]. To, co wyróżnia tę księżnicę na tle innych czeskich bibliotek, które miałyśmy okazję poznać, to przystosowanie do obsługi użytkowników niepełnosprawnych. Poza zbiorami przeznaczonymi dla osób z uszkodzeniami wzroku lub słuchu, przygotowano także pomieszczenia i urządzenia umożliwiające im zapoznanie się z treścią wypożyczonych materiałów (usługi te świadczone są bezpłatnie). W czytelni multimedialnej znajduje się komputer przeznaczony do odczytu tych zbiorów specjalnych. Zainstalowany program ZoomText 8.0, poza dowolnym powiększeniem tekstu, daje możliwość konwersji tekstu na dźwięk i odsłuchu wybranej treści, nawet tej internetowej [8]. W bibliotece od 2007 r. zgromadzone są m.in. książki mówione, mapy plastyczne, książki pisane alfabetem Braille’a, zapisy dźwiękowe

filmów, czeskie filmy z napisami (dla osób niesłyszących) oraz programy do nauczania języka migowego [7].

Poza zachęceniem społeczeństwa do korzystania ze zbiorów na miejscu, zarząd biblioteki wyszedł do użytkowników także z zewnętrzną inicjatywą, polegającą na umieszczeniu na terenie miasta – w tym przed placówką – tzw. biblioboksów. Są to duże, charakterystyczne metalowe skrzynie będące własnością biblioteki, do których można wrzucać książki wypożyczone z wolnego dostępu (Ilustracja 1). Jednym z założeń projektu było umożliwienie oddawania wypożyczonych materiałów poza godzinami pracy placówki, w różnych częściach miasta [6]. Jak komentują bibliotekarze, pomysł sprawdził się i od momentu wdrożenia biblioboksów (w 2010 r.), książki częściej zwracane są w terminie.

Ilustracja 1. Bibliobox w Ostrawie

Źródło: fot. Aleksandra Janiak.

Okazały gmach Morawsko-Śląskiej Biblioteki Naukowej, liczba i różnorodność zbiorów, a także aktywna współpraca z innymi instytucjami sugerowałyby, że placówka ta jest w posiadaniu równie okazałego magazynu bibliotecznego, przystosowanego do przechowywania tak licznych zbiorów. Choć jest to jedna z największych naukowych księżnic w regionie, to jednak warunki magazynowania księgozbioru odbiegają od realiów znanych z innych placówek o takim charakterze. Do głównego magazynu znajdującego się w podziemiach prowadzą wąskie, kręte

schody prowadzące do niedużego pomieszczenia, od którego odchodzą liczne, równie ciasne i niskie odgałęzienia do dalszych magazynowych pomieszczeń. Magazyn zdaje się nie mieć końca. Niewątpliwie utrudnia to pracę bibliotekarzom i – choć kolekcja jest imponująca – przechowywane w tych warunkach zbiory narażone są na różnego rodzaju czynniki niesprzyjające odpowiedniej ochronie i konserwacji.

Okazały gmach ostrawskiej biblioteki stanowi silny kontrast dla Biblioteki Regionalnej w Karwinie (Regionální knihovna Karviná). Pierwszą rzeczą, na którą zwraca się uwagę, jest jej lokalizacja. Podczas gdy biblioteka naukowa w Ostrawie znajduje się praktycznie w centrum miasta, ta w Karwinie ukryta jest na osiedlu pomiędzy blokami. Nie sposób jednak jej nie zauważyć, bo charakterystyczna czerwona elewacja oraz szklane wykończenia przykuwają wzrok każdego przechodnia. Nowoczesna – to określenie, z którym można utożsamić tę placówkę. Po wejściu do środka oczom czytelników ukazują się szklane podłogi z wypisanym na nich tekstem (zaczepnionym z powieści *Saturnin*, której autorem jest *Zdeněk Jirotka*) oraz przeszklone ściany osadzone na metalowych stelażach. Przestrzeń jest starannie zaprojektowana, podobnie jak wyposażenie i aranżacja wnętrza. W salach konferencyjnych i szkoleniowych znajdują się dotykowe ekrany oraz pomoce dydaktyczne najnowszej generacji.

Ilustracja 2. „Maskot Knihovny” – Zubek

Źródło: fot. Aleksandra Janiak

Na szczególną uwagę zasługuje wystrój pomieszczeń przeznaczonych dla dzieci. Ściany w salach są ozdobione kolorowymi malunkami, dookoła ustawiona jest gromada pluszaków, podłogi zdobią barwne dywany, a w wypożyczalni znajdują się liczne puffy i fotele. Udostępniono

także telewizory oraz sprzęty pozwalające na odtwarzanie filmów. Największą atrakcją, nie tylko dla najmłodszych czytelników, jest jednak „opiekun” dziecięcej części biblioteki – dinozaur Zubek (Ilustracja 2). Nie jest to zwyczajna maskotka. Zubek „żyje” – przemieszcza się (za sprawą akumulatora) po piętrze, wygłaszając frazy zachęcające do czytania. Pracownicy placówki żartują, że uskuteczniają „dinoterapię”, bowiem Zubek to idealny towarzysz do wspólnej podróży przez lekturę, czego dowodem może być to, jak chętnie czytają mu dzieci. Dorosłym czytelnikom biblioteka proponuje natomiast usytuowaną na najwyższym piętrze kawiarnię z tarasem i ogrodem na dachu (Ilustracja 3).

Ilustracja 3. Kawiarnia w bibliotece

Źródło: [4].

Wizyty w bibliotekach oraz nauka języka czeskiego pozwoliły znaleźć odpowiedź na pytanie postawione w tytule artykułu: dlaczego w czeskich bibliotekach nie szuka się książek? Otóż, polskie słowo „szukać” przypomina w wymowie czeskie *šukat*, znaczące dosłownie „kopulować”. Chociaż chcielibyśmy, żeby książki szybko mnożyły się na półkach, to jednak nie polecamy używania tego zwrotu za południową granicą naszego kraju...

Przykłady promocji książki i czytelnictwa w Czechach

Pracownicy czeskich bibliotek podejmują różnorodne starania, aby zwrócić uwagę na instytucję, w której pracują, przyciągnąć czytelników i zbudować pozytywny wizerunek placówki. Ponieważ zazwyczaj nie dysponują wysokim budżetem, koszty wszelkich podejmowanych inicjatyw na ogół ograniczane są do minimum. Poniżej zaprezentowano kilka przykładów takich aktywności.

„Kavička z knihovnou”

Biblioteka publiczna znajdująca się w Hranicach na Moravě, położonych na wschodzie Czech, jest mało znana poza granicami tej małej miejscowości. Spadały tam statystyki czytelnictwa, a sama biblioteka coraz rzadziej była odwiedzana przez mieszkańców. Ze względu na skromne środki finansowe, pracownicy instytucji nie mieli możliwości na zorganizowanie odpowiedniej promocji – podjęto zatem próbę zaprezentowania biblioteki nie tylko jako miejsca udostępniającego książki i czasopisma, ale miejsca, w którym można spokojnie usiąść i odprężyć się z dobrą lekturą w ręku. Odwiedzającym placówkę przy wypożyczeniu woluminów proponowano zakup herbaty i kawy za symboliczną cenę (10 Kč, czyli ok. 1,50 zł), a do każdego zakupionego napoju dodawano kawałek ciasta upieczonego przez bibliotekarki. Przygotowanie akcji zajęło około dwóch tygodni, podczas których zaprojektowano ulotki, plakaty, koszulki z nadrukiem logo biblioteki oraz rozpoczęto promocję przez Internet – wszystko to przy jak najniższych kosztach, bez pomocy profesjonalistów. Akcja „Kavička z knihovnou” odbyła się w 2011 r. i odniosła relatywnie duży sukces, bowiem nie tylko wzrosły statystyki odwiedzin biblioteki przez mieszkańców Hranic na Moravě, ale też przez czytelników z innych okolicznych miejscowości. Za zgromadzone w ten sposób pieniądze opłacona została roczna prenumerata czasopism do biblioteki [3, s. 47-60].

„Biblioteka w tramwaju, tramwaj do biblioteki”

Przedstawiciele Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brnie zdecydowali się na zareklamowanie swojej placówki za pomocą specjalnego tramwaju. Jeżdżącej po mieście maszyny nie da się nie zauważyć. Tramwaj jest zielony, ozdobiony logo biblioteki oraz zdjęciami książek. Co więcej, można w nim nie tylko poczytać na miejscu zaproponowane przez bibliotekarzy lektury, ale też wypożyczyć je do domu. Pojazd zaopatrzony jest w specjalne kieszonki, do których można zwrócić książkę (bądź też przynieść coś ze zbiorów własnych). Biblioteczny tramwaj otrzymał nagrodę IFLA International Marketing Award za najlepszą akcję marketingową w 2014 r. [10].

Recenzje książek

Interesującym przykładem „dobrych praktyk” zaobserwowanych za południową granicą Polski są również ogłaszane w miejskich księgarniach recenzje książek, pisane przez czytelników. Każda osoba odwiedzająca księgarnię ma możliwość wyrażenia swojej opinii na temat danej książki na specjalnie przygotowanym do tego kartoniku, umieszczonym

za okładką książki. W efekcie, księgarskie półki „obfitują” w tego typu recenzje – czytelnicy chętnie dzielą się swoimi spostrzeżeniami i opiniami z innymi klientami sklepu.

Kalendarz Guerilla Readers

Na pomysł zaprezentowania zawodu bibliotekarza w oryginalnej, odważnej formie wpadli przedstawiciele czeskiej firmy Guerilla Readers, która zajmuje się nietypowymi formami promocji bibliotek, bibliotekarzy oraz czytelnictwa. Jak wskazuje Olga Betniatová, manager firmy, starają się oni propagować świat książki przy użyciu jak najmniejszych dostępnych środków finansowych. Z takim też założeniem powstał w 2010 r. *Kalendarz nagich bibliotekarek i bibliotekarzy*. Do aktów dobrowolnie i nieodpłatnie zgłosili się bibliotekarze z brneńskich bibliotek. Zdjęcia zostały wykonane za darmo przez profesjonalnego fotografa, inna firma zaproponowała bezpłatny druk. O powodzeniu akcji może świadczyć fakt, że w mniej niż trzy tygodnie sprzedano 1 000 egzemplarzy tego kalendarza, z czego część trafiła m.in. do Seattle, Brukseli czy Strassburga [9].

Guerilla Readers jest również inicjatorem projektu czytelniczych przypinek, np. „Niech się książki przeczytają same” – dotycząca audio-booków; „Żadna kobieta nie zaoferuje Ci więcej, niż czeska bibliotekarka”; „Czech READpublic”; „Nie mówię... bo czytam”, „Nie widzę... bo czytam”, „Nie słyszę... bo czytam”¹.

Wizerunek bibliotekarza w Polsce i w Czechach

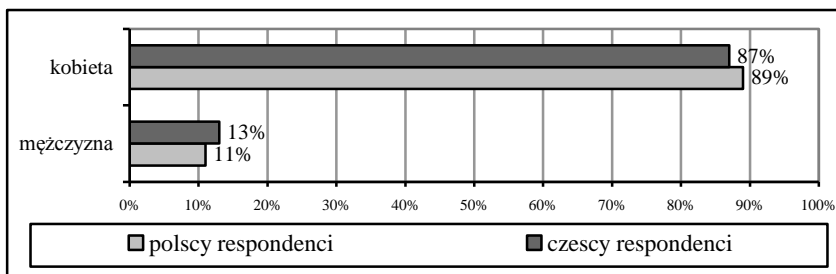
„Nie oceniaj książki po okładce” – głosi popularne polskie powiedzenie, które stało się hasłem przewodnim licznych akcji podjętych w celu budowania pozytywnego wizerunku bibliotek i bibliotekarzy. To właśnie na podstawie pierwszego wrażenia człowiek wyrabia sobie zdanie na temat osoby, z którą wchodzi w kontakt – dlatego też umiejętność zaprezentowania siebie jest niezwykle ważna w pracy bibliotekarza. Wychodząc z tego założenia, zdecydowano się na przeprowadzenie prostych badań, pozwalających wyodrębnić charakterystyczne cechy, z którymi kojarzony jest zawód bibliotekarza w opinii studentów polskich i czeskich szkół wyższych.

Ankieta została przeprowadzona wśród aktywnych studentów szkół wyższych różnych kierunków w Polsce i Czechach. W badaniu trwającym trzy miesiące (od 1 lipca do 30 września 2014 r.) wzięło udział 109 studentów czeskich oraz 53 studentów polskich. Kwestionariusz składał się z jedenastu pytań, spośród których część została omówiona poniżej.

¹ W oryginale „*At' se knihy přečtou samy; Žádná baba není více nežli česká knihovnice, Neslyším... čtu, nemluví... čtu, nevidím ... čtu*”.

Studenci z obydwu krajów zapytani o to, z jaką płcią kojarzy im się statystyczny bibliotekarz (Wykres 1), niemal jednogłośnie odpowiedzieli, że na ogół jest to kobieta. Bibliotekarze-mężczyźni pojawili się w wyobrazeniach mniej niż 14% respondentów.

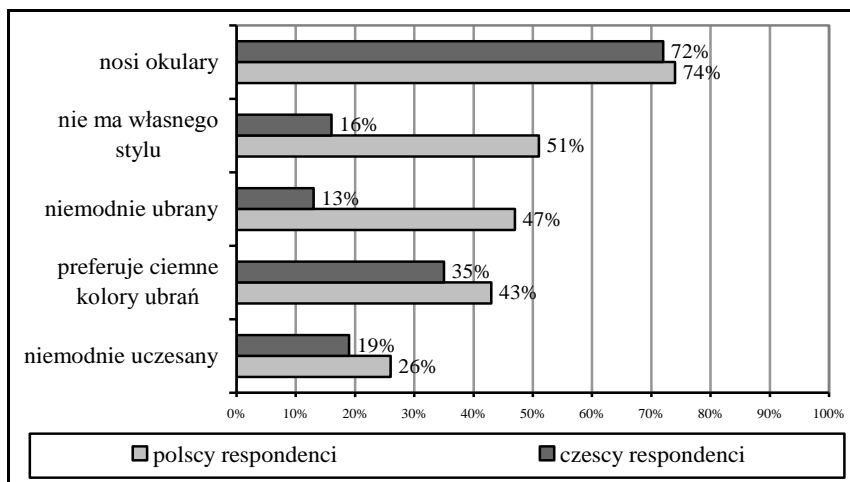
Wykres 1. Płeć bibliotekarza w wyobrazeniach respondentów z Polski i Czech

Źródło: opracowanie własne.

W postrzeganiu bibliotekarza istotne znaczenie odgrywa również jego wygląd zewnętrzny (Wykres 2). W grupie pięciu najczęściej wskazywanych elementów aparycji bibliotekarza w opinii polskich studentów znalazły się takie cechy, jak: posiadanie okularów, brak własnego stylu, niemodny ubiór, preferowane ciemne kolory ubrań oraz niemodne uczesanie. Nieco innego zdania byli studenci czescy, dla których bibliotekarz znacznie częściej jest osobą modną i posiadającą własny styl.

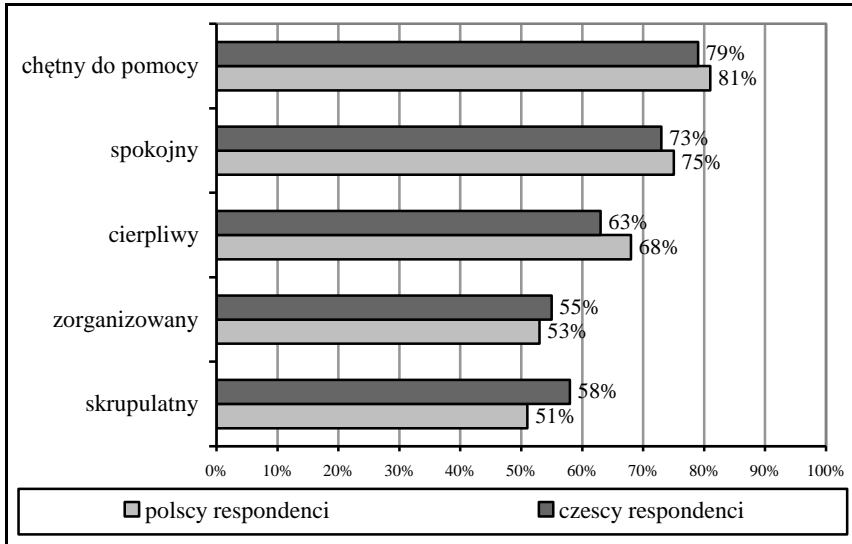
Wykres 2. Typowe cechy stylu bibliotekarzy w świetle wyobrażeń polskich i czeskich studentów

Źródło: opracowanie własne.

Nie mniej ważne są cechy charakteru, z którymi użytkownicy bibliotek kojarzą bibliotekarzy (Wykres 3). Wśród pięciu cech najczęściej wskazywanych przez respondentów z obydwu krajów znalazły się: chęć pomocy, spokój, cierpliwość, zorganizowanie i skrupulatność.

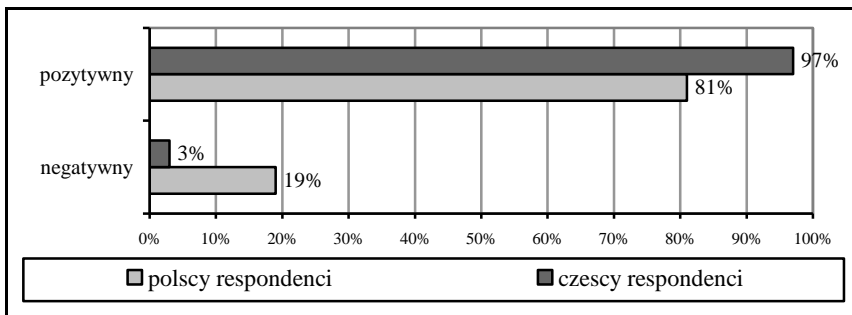
Wykres 3. Typowe cechy charakteru bibliotekarza w świetle wyobrażeń polskich i czeskich studentów

Źródło: opracowanie własne.

Studentów zapytano także, czy profesja bibliotekarza kojarzy im się pozytywnie (Wykres 4). Także w tym przypadku studenci z Polski i Czech byli zgodni. Zawód bibliotekarza jest odbierany pozytywnie przez ponad 80% respondentów w obu krajach.

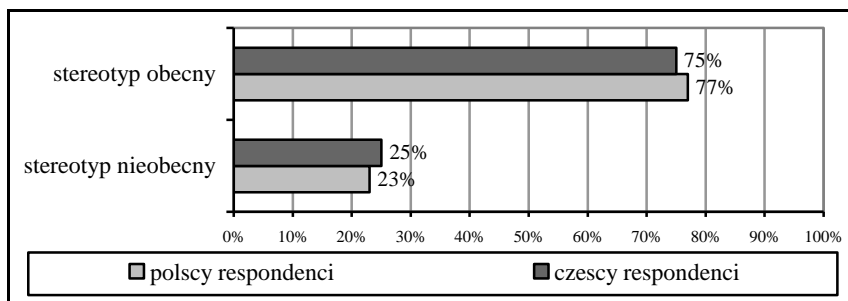
Wykres 4. Odbiór profesji bibliotekarza przez respondentów z Polski i Czech

Źródło: opracowanie własne.

Zdecydowano się również sprawdzić, czy – zdaniem ankietowanych – w ich kraju funkcjonuje stereotyp zawodu bibliotekarza (Wykres 5). Zarówno Polacy, jak i Czesi potwierdzili obecność stereotypu, ukazując jednocześnie, że są świadomi tego zjawiska. Zaskakujący może być fakt, że ponad 20% respondentów obu narodowości wskazało, że stereotyp bibliotekarza nie jest obecny w ich kraju.

Wykres 5. Obecność stereotypu bibliotekarza w percepcji polskich i czeskich studentów

Źródło: opracowanie własne.

Z przeprowadzonych badań wynika, że zarówno w Polsce, jak i w Czechach, istnieje stereotyp bibliotekarza, niezmienny od wielu pokoleń. Pracownicy biblioteki wciąż towarzyszą okulary, jednak pomalą zamienia je na soczewki kontaktowe, a bury, sfilcowany sweter na modną garderobę. Sama profesja postrzegana jest przez studentów pozytywnie. Szczególnie w Czechach obraz bibliotekarza zaczyna przełamywać stereotyp, na co mogą mieć wpływ sami, niewpisujący się w żadne schematy, czescy bibliotekarze. Jedną z postaci wyróżniających się z tłumu jest opawski bibliotekarz, będący również wykładowcą uniwersyteckim. Jest to dość postawny mężczyzna z fryzurą w stylu długiego afro, bardzo poważnym wyrazem twarzy oraz stylem oddanego miłośnika heavy metalu. Świadczą o tym nie tylko ciemne ubrania, ale głównie pieszchochy², łańcuchy i kolczatki na szyi oraz rękach, a także skrajnie niekonwencjonalne, czarno-białe paznokcie. W takim stroju prowadzi wykłady oraz obsługuje czytelników (czasami głany zamienia na duże, włochate papucze przypominające smocze łapy). Po pierwszym kontakcie od razu wiadomo, że nie skrzywdziłby muchy, co więcej – studenci go uwielbiają. Także w bibliotece w Ostrawie zatrudniony jest pracownik,

² Ozdoby do noszenia na rękach, nogach, szyi, dłoniach nabijane ćwiekami, gwoździami itp. zamocowanymi najczęściej na skórzanym pasku.

któremu daleko do stereotypu (poza tym, że czasem nosi okulary). Uwagę odwiedzających bibliotekę przykuwają jego długie do pasa, zadbane dredy, bardzo luźne spodnie oraz duże buty bez podjętej próby zawiązania sznurowadeł. Ten równie sympatyczny, co intrygujący bibliotekarz przyciąga do siebie szczególnie młodych, zbuntowanych obywateli, choć – jak sam żartobliwie przyznaje – ma również swoich „fanów” wśród osób starszych. Bordowe włosy i różnokolorowe tęczęwki – to z kolei znak rozpoznawczy trzeciej niepospolitej bibliotekarki. Nie można przejść obok niej obojętnie, bowiem mroczny makijaż, obfite okolczykowanie, glany oraz gotyckie odzienie to niecodzienny widok za biblioteczną ladą (czasem można ją zastać w nieco bardziej subtelnym wydaniu).

Podsumowanie

Pobyt w Czechach na stypendium studenckim w ramach programu Erasmus należał do wyjątkowych i owocnych, a czas spędzony w instytucjach naukowych – z pewnością do produktywnych. Różnica w mentalności Czechów i Polaków pozwala spojrzeć na wiele aspektów z innej perspektywy i pobudzić do działań, które z powodzeniem można wdrożyć we własnym kraju.

BIBLIOGRAFIA:

- [1] Chymkowski R., Koryś I., Dawidowicz-Chymkowska O.: *Spoleczny zasięg książki w Polsce 2012* [online]. Biblioteka Narodowa. [Data dostępu: 12.11.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bn.org.pl/download/document/1362741578.pdf>.
- [2] *Čtenáři a čtení v ČR (2013)* [online]. [Data dostępu: 12.11.2014]. Dostępny w World Wide Web: http://knihovnam.nkp.cz/docs/ctenari_2013/Cteni_Vyzkum_2013.pdf.
- [3] Davidová E.: *Význam PR pro veřejné knihovny*. Opava 2013, s. 47-60.
- [4] Molinová H., Kukrechtová M.: *Regionální knihovna Karviná – moderní, progresivní, perspektivní*. „Duha” [online]. Roč. 25 (2011), č. 3. [Data dostępu: 12.11.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://duha.mzk.cz/clanky/regionalni-knihovna-karvina-moderni-progresivni-perspektivni>. ISSN 1804-4255.
- [5] *Morawsko-Śląska Biblioteka Naukowa w Ostrawie* [online]. [Data dostępu: 10.11.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.svkos.cz/pl/>.

- [6] Sabelova M.: *Bibliobox. Tak łatwo zwraca się książki* [online]. [Data dostępu: 12.11.2014]. Dostępny w World Wide Web: http://www.bibliobox.eu/PL/Reference/Knihovna_mesta_Ostravy.html.
- [7] Sklenářová D.: *Kolekcja dla osób z uszkodzeniami wzroku i słuchu* W: *Morawsko-Śląska Biblioteka Naukowa w Ostrawie* [online]. [Data dostępu: 10.11.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.svkos.cz/pl/uslugi/zbiory-specjalne-dla-osob-nepelnospawnych/clanek/kolekcja-dla-osob-z-uszkodzeniami-wzroku-i-sluchu/>.
- [8] Sklenářová D.: *Miejsce pracy dla potrzeb osób niewidzących i słabowidzących*. W: *Morawsko-Śląska Biblioteka Naukowa w Ostrawie* [online]. [Data dostępu: 10.11.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.svkos.cz/pl/uslugi/zbiory-specjalne-dla-osob-nepelnospawnych/clanek/miejsce-pracy-dla-potrzeb-osob-niewidzacych-i-slabowidzacych/>.
- [9] Strandel Z.: *Může být knihovna sexy? Ano, ukazuje kalendář*. W: *Idnes.cz* [online]. 31.12.2009. [Data dostępu: 13.11.2014]. Dostępny w World Wide Web: http://brno.idnes.cz/muze-byt-knihovna-sexy-ano-ukazuje-kalendar-fzo-/brno-zpravy.aspx?C=A091229_1310425_brno_krc.
- [10] *Ve čtenářské tramvaji naleznete opravdové knihy*. „Salina: Měsíčník pro příjemné cestování městskou dopravou” [online]. 7.11.2014. [Data dostępu: 13.11.2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.salina-brno.cz/aktuality/535-ve-ctenarske-tramvaji-naleznete-opravdove-knihy>.

Aleksandra Janiak

Student Research Group of Library Science
Department of Library and Information Science
University of Lodz
Supervisor: dr Zbigniew Gruszka
e-mail: ajaniak@onet.eu

Alicja Januszkiewicz

Student Research Group of Library Science
Department of Library and Information Science
University of Lodz
Supervisor: dr Zbigniew Gruszka
e-mail: januszkiewicz.a@interia.pl

**THE OBSERVATIONS AND EXPERIENCE
GAINED IN SEVERAL CZECH LIBRARIES
DURING THE SCHOLARSHIP WITHIN THE ERASMUS PROGRAMME**

ABSTRACT:

The paper describes some Czech libraries in the Moravian-Silesian region (Opava, Ostrava, Karvina) and points out some small but significant differences among them. The authors present the profiles of Czech librarians, the ways they work, and also provide information about Czech library image management, methods of promoting books and reading. The experience gained in the Erasmus programme helped the authors enrich the paper with their own observations and reflections.

KEYWORDS:

Czech Republic. Czech libraries. Erasmus. Guerilla Readers. Library marketing. Public Relations. Stereotype. Librarian profession